

ONTHULLING BEELD JAC. P. THIJSSSE EN OPENING EXPOSITIES IN STADZIGT

Het behoud van het Naardermeer

Op 27 juni wordt bij Gasterij Stadzigt – in besloten kring – een beeld onthuld van de markante kop van Jac. P. Thijsse, dat is gemaakt door de kunstenaar en natuurliefhebber Peter Bulsing. Fransien Jongmans en Thijn Westermann brachten met een wervingsactie via Geef.nl het geld bijeen om het bronzen beeld te realiseren. Het beeld komt op een passende plek, want Thijsse heeft in 1904 samen met de inmiddels bijna vergeten Eli Heimans gestreden voor het behoud van het Naardermeer.

Natuur als gebruiksvoorwerp

In de negentiende eeuw werd de natuur voornamelijk gezien als een gebruiksvoorwerp. Hout was de grondstof voor bijna alles, woeste gronden moesten worden ontgonnen en natuurgebieden moesten wijken voor stadsuitbreidingen, spoorlijnen en wegen. In 1900 was er daardoor in Nederland nauwelijks nog bos over. Vanuit deze manier van denken over

de natuur is het begrijpelijk dat de directeur van de Amsterdamse Stadsreiniging zijn oog liet vallen op het Naardermeer, toen de vuilnisbelt aan de Kostverlorenkade in 1904 vol raakte. Het vervoer van het Amsterdamse huisvuil naar het Naardermeer zou op drie manieren kunnen geschieden: via de reeds bestaande spoorlijn door het

Jac. P. Thijsse. Foto: dbnl.org

meer, via de Gooische Stoomtram (door een aftakking te maken bij Muiderberg) en via de Vecht met schepen. De familie Rutgers van Rozenburg, die eigenaar van het meer was, wilde de 'onnutte plas' voor 155.000 gulden wel verkopen, mits de transactie voor 1 januari 1905 plaatsvond. Als de gemeente dan nog niet beslist had, zou het meer publiekelijk worden verkocht.

Voorstel verworpen

De onderwijzers Jac. P. Thijsse en Eli Heimans waren in die tijd al bekende auteurs, die tal van boeken over de natuur hadden gepubliceerd. Thijsse had een vaste rubriek in het Algemeen Handelsblad en Heimans schreef voor de Groene Amsterdammer. Nadat zij over het onzalige vuilnisplan hadden gehoord schreven zij om het publiek wakker te schudden een serie stukjes over de dreigende teloorgang van het Naardermeer.

De Amsterdamse gemeenteraad verwierp het voorstel tot aankoop van het meer met een verschil van maar twee stemmen

Thijsse was ook bestuurslid van de Ornithologische Vereniging en stelde het bestuur voor het Naardermeer zelf te kopen, maar dit vonden zijn medebestuurders onhaalbaar. De in 1901 opgerichte Nederlandse Natuurhistorische Vereniging stuurde een bezwaarschrift naar de Amsterdamse gemeenteraad, maar dat kreeg in de beraadslagingen niet veel aandacht. De discussie in de gemeenteraadsvergadering van 14 december 1904 ging vooral over de kosten, de volkshygiëne en de te verwachten moeilijkheden en risico's. Toch konden de tegenstanders van het vuilnisplan opgelucht ademen: de raad verwierp het voorstel tot aankoop van het meer met een verschil van maar twee stemmen. Het huisvuil zou voortaan verbrand worden.

De kop van Jac P. Thijsse.

Foto: Thijn Westermann

Openbare verkoop

Op 15 april 1905 werd vanuit de Natuurhistorische Vereniging een nieuwe vereniging opgericht, die tot doel had natuurterreinen (en allereerst het Naardermeer) aan te kopen met het doel ze te behouden: de 'Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland'. Thijsse werd tot bestuurslid verkozen. De openbare veiling van het Naardermeer op 29 mei 1905 verliep teleurstellend voor de familie Rutgers van Rozenburg. Omdat geen enkel bod

deze som snel bijeengebracht, zodat het meer op 3 september 1905 kon worden overgedragen aan Natuurmonumenten.

Invloed

Thijsse was dus niet letterlijk de redder van het Naardermeer, zoals nog wel eens gedacht wordt. Wel zorgden hij en Heimans er met hun talrijke geschriften voor, dat hun tijdgenoten meer belangstelling kregen voor de natuur en er met meer respect naar gingen kijken. Thijsse had een heel ster-

Foto: tgooi.info

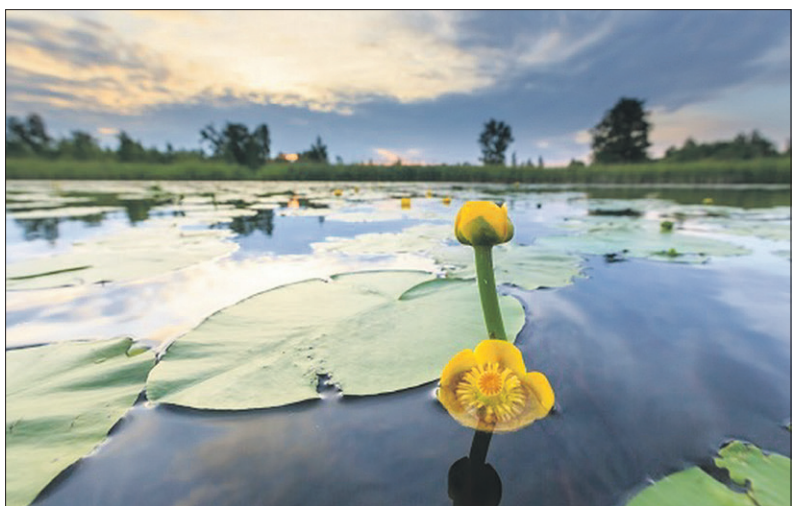
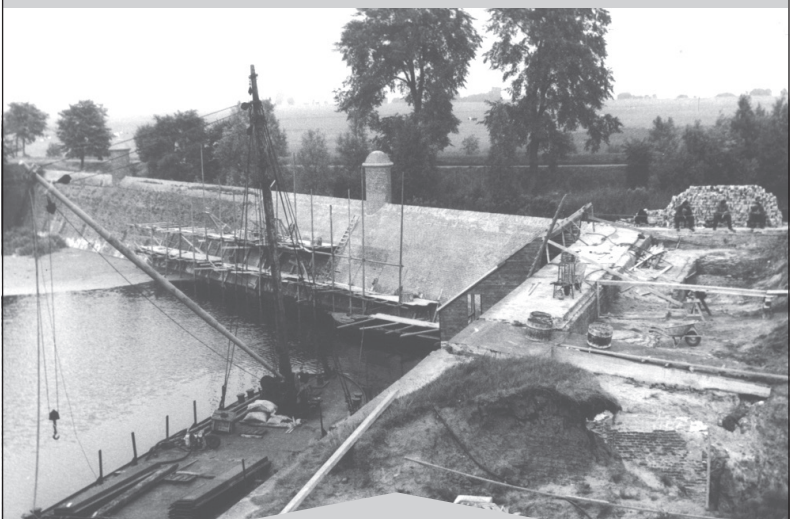

Foto: Noord-holland.nl

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Serie restauratie vestingwerken Naarden

In de fotocollectie Naarden bevindt zich een serie foto's die zijn gemaakt tijdens de restauratie van de vestingwerken in 1965, bij de Westbeer en bastion Oud-Molen. De foto's geven een beeld van de slechte toestand van de diverse vestingmuren en op welke wijze ze zijn gesteund en gefundeerd en zijn te bekijken via de website www.gooienvechthistorisch.nl

FOTO EN TEKST: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN

het bedrag haalde, dat Amsterdam had willen betalen, haalde de familie het meer uit de verkoop. Natuurmonumenten startte vervolgens onderhandelingen met de familie en wist een optie in de wacht te slepen om het meer voor 150.000 gulden te kopen. Deze optie gold tot 1 september. Met een obligatielening waarop heel grif werd ingetekend, werd

ke invloed op iedereen die zich in de twintigste eeuw met natuurbescherming heeft beziggehouden. Ook de oprichting van het Goois Natuurreservaat in 1932 is in belangrijke mate te danken aan de beweging die Thijsse enkele decennia eerder op gang had gebracht.

Exposities

Na de onthulling van het beeld zullen op 27 juni twee kleine tentoonstellingen worden geopend: een over het levend archief en een over Thijsse, het Naardermeer en de transformatie van het betonnen terrein naar een erf met natuurlijke beplanting en een poel in het midden. De komende weken te zien bij Stadzigt!

Bronnen

Albert Beintema, Het begon met het Naardermeer, 's-Graveland 2005 en actuele informatie van Thijn Westermann.

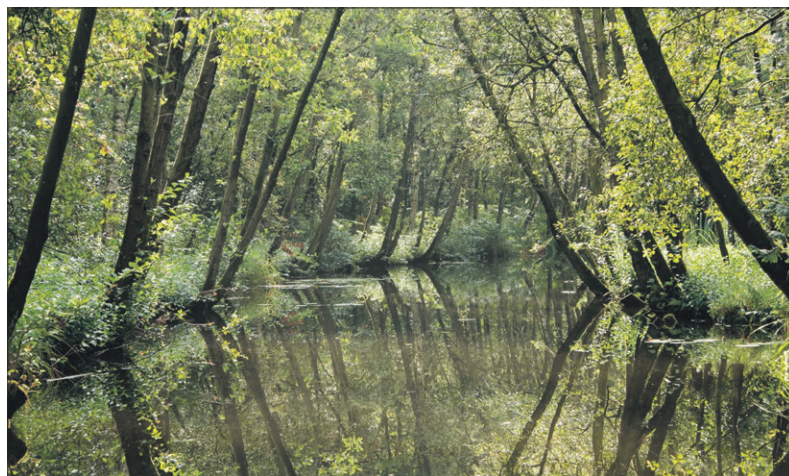

Foto: Natuurmonumenten, Jody Zweserijn

Eric Bor